

باسمه تعالی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول

دانشکده پرستاری و مامایی

طرح درس بالینی مامایی کارآموزی بهداشت مادر کودک و تنظیم خانواده

تعداد دانشجویان: ۱۲

تعداد واحد: ۲

نام مربی: مهناز افرازه

محل برگزاری: مرکز بهداشت شماره ۳ شهرستان دزفول

اهداف کلی درس :

کسب مهارت در برقراری ارتباط صحیح با مراجعین و کارکنان بهداشتی

- ۲- کسب مهارت در پایش رشد و تکامل نوزاد و کودک و انجام اقدامات لازم در مورد نوزادان و کودکان با مراقبت ویژه
- ۳- کسب مهارت در انجام انواع مختلف مشاوره و ارائه خدمات تنظیم خانواده با مادران و خانواده.
- ۴- کسب مهارت در آموزش بهداشت به مادر (فردی و گروهی)، خانواده و جامعه
- ۵- کسب مهارت در راهنمایی و کمک به گروههای آسیب پذیر و خانواده آنان در موارد لزوم
- ۶- کسب مهارت در انجام مراقبتهای و معاینات کودکان
- ۷- کسب مهارت در انجام مراقبتهای و معاینات مادران.

اهداف اختصاصی درس : انتظار میرود دانشجو پس از گذراندن این دوره مهارت کافی و لازم در اهداف کارآموزی بهداشت مادر و کودک ، مشاوره و ارائه خدمات تنظیم خانواده را کسب نماید.

الف) بهداشت کودک:

- ۱- با مادر و کودک ارتباط صحیح برقرار کند.
- ۲- برای کودک پرونده بهداشتی تشکیل دهد.
- ۳- اهمیت تغذیه انحصاری، مزایا و روش صحیح شیر دهی، راههای حفظ و تداوم شیر دهی و نشانه های کفایت شیر را به مادر آموزش دهد.

- ۴- رژیم غذایی مادر شیرده را بررسی و آموزش های لازم را بدهد.
- ۵- راههای پیشگیری، درمان و مراقبت در مشکلات شایع شیر دهی (ماستیت، آبسه پستان، گالاکتوسل، شقاق) را به مادر شیرده آموزش دهد.
- ۶- روش جمع آوری و نگهداری شیر را به مادرانی که ساعاتی در روز از کودک خود جدا می شوند، آموزش دهد.
- ۷- شیر خواران نیازمند به تغذیه مصنوعی را شناسائی کند و نحوه صحیح تغذیه با شیر خشک را به مادران آموزش دهد.
- ۸- نحوه شروع و تهیه تغذیه تکمیلی کودک و مشکلات مربوط را (در سنین مختلف) به مادر آموزش دهد.
- ۹- زمان شروع و نحوه استفاده از مکمل ها (آهن و ویتامین A_۱+D_۳، مولتی ویتامین و ...) را به مادر آموزش دهد.
- ۱۰- نحوه از شیر گرفتن شیر خوار را به مادر آموزش دهد.
- ۱۱- اهمیت پایش رشد کودک و ارتباط رشد با تغذیه و بیماریها را به مادر آموزش دهد.
- ۱۲- معیار های پایش رشد کودک (تغییرات وزن، قدو دور سر) را بررسی و نمودارهای آن را ترسیم و تفسیر نماید.
- ۱۳- اختلالات رشد کودک را تشخیص و اقدامات لازم (آموزش، ارجاع و پیگیری) را انجام دهد.
- ۱۴- سیر تکاملی نوزاد و کودک را بررسی و اختلالات تکاملی کودک را تشخیص و اقدامات لازم (آموزش، ارجاع و پیگیری) را انجام دهد.
- ۱۵- اختلال در کنترل ادرار و مدفوع را تشخیص و اقدامات لازم (آموزش، ارجاع و پیگیری) را انجام دهد.
- ۱۶- راههای پیشگیری و مراقبتهای اولیه در عفونت های حاد تنفسی، اسهال و استفراغ را به مادر آموزش دهد.
- ۱۷- مشکلات شایع کودکان از قبیل یبوست، کم اشتها، نفخ و دل درد را تشخیص و مراقبتهای لازم (آموزش، ارجاع و پیگیری) را انجام دهد.
- ۱۸- کودکان نیازمند به مراقبت ویژه را بر اساس دستورالعمل مربوطه تشخیص و اقدامات لازم (آموزش، ارجاع و پیگیری) را انجام دهد.
- ۱۹- دهان و دندان کودک را معاینه کند و اقدامات لازم (آموزش، ارجاع و پیگیری) را انجام دهد.

(ب) واکسیناسیون :

۱. بخچال را از نظر محل قرار گرفتن، دما، تعداد و نحوه چیدن کیسه های یخ (Ice bag)، واکسن ها، شیشه های آب نمک، زمان و نحوه برفک زدایی کنترل کند.
۲. کارت واکسیناسیون کودک را از نظر فاصله تزریقات قبلی و نوع واکسن مورد نیاز بررسی کند.

۳. واکسن را با رعایت نکات صحیح (تاریخ مصرف، حفظ زنجیره سرما، انتخاب سرنگ سوزن و محل مناسب، انتخاب و ضد عفونی کردن محل تزریق) تلقیح نماید.

۴. عوارض واکسن ها و مراقبت های مربوط را به مادر آموزش دهد.

۵. کودکان دچار عوارض واکسیناسیون را ارجاع و پیگیری نماید.

۶. لزوم حفظ و نگهداری کارت واکسیناسیون را به مادر آموزش دهد.

(ج) تنظیم خانواده :

در برخورد با مراجعین بار اول انتظار می رود :

۱- با مراجع ارتباط مناسب کلامی و غیرکلامی برقرار نماید.

۲- در مراجع برای استفاده از روشهای پیشگیری از بارداری ایجاد انگیزه کند.

۳- از مراجع شرح حال بگیرد.

۴- از مراجع معاینه فیزیکی به عمل آورد.

۵- مزایا، معایب، نحوه مصرف و میزان مؤثر بودن روشهای پیشگیری از بارداری در دسترس را به طور مختصر توضیح دهد.

۶- باورهای غلط مراجع را در مورد روشهای پیشگیری را شناسایی و اصلاح نماید.

۷- به مراجع در انتخاب آگاهانه یک روش پیشگیری از بارداری کمک کند.

۸- در طول مشاوره، وسایل سمعی و بصری مناسب را بکار گیرد.

۹- به سؤالات مراجعه در مورد روش پیشگیری از بارداری انتخاب شده، پاسخ مناسب و آموزشهای لازم را بدهد.

۱۰- آزمایشات لازم برای استفاده از روشهای پیشگیری از بارداری را در خواست کند.

۱۱- زمان مراجعات بعدی را مشخص و در پرونده ثبت نماید.

در مراجعین تکراری انتظار می رود :

۱- با مراجع ارتباط مناسب برقرار کند.

۲- شرح حال طبی و سابقه استفاده از روش های پیشگیری از بارداری او را بررسی نماید.

۳- رضایت مراجع، مناسب بودن و عوارض روش فعلی را بررسی نماید.

۴- معاینات دوره ای را انجام دهد، آزمایشات لازم را در خواست و در صورت لزوم مراجع را ارجاع و پیگیری نماید.

- ۵- زنانی را که دچار خونریزی و آمنوره حین مصرف قرص ها شده اند شناسایی کند و اقدامات لازم (آموزش، ارجاع و پیگیری) را انجام دهد.
- ۶- به زنانی که به تازگی زایمان یا سقط داشته اند در مورد مناسب ترین روشهای پیشگیری، نحوه مصرف، تاثیر بر شیردهی و بارداری بعدی آموزشهای لازم را بدهد.
- ۷- عوارض ترکیبات پروژسترونی را در مصرف کنندگان تشخیص و مراقبتها و آموزشهای لازم را ارائه دهد.
- ۸- روشهای تزریقی را طبق دستورالعمل مربوطه تزریق نماید.
- ۹- آی یودی را طبق دستورالعمل مربوطه جاگذاری نماید.
- ۱۰- آموزشهای لازم در مورد آی یودی (کنترل نخ، علائم خطر و موارد نیاز به مراجعه فوری، استفاده از روش پیشگیری کمکی و مراجعه بعدی) را به مراجع بدهد.
- ۱۱- مصرف کنندگان آی یودی را در فواصل مناسب بررسی کند و در صورت عدم رؤیت نخ اقدامات لازم (آموزش، ارجاع و پیگیری) را انجام دهد.
- ۱۲- آی یودی را به روش صحیح خارج نماید.
- ۱۳- مزایا، معایب، نحوه مصرف، روش نگهداری و روشهای اورژانس پیشگیری (EC) را به مصرف کنندگان کاندوم آموزش دهد.
- ۱۴- مشکلات زنانی که توبکتومی شده اند شناسایی و در صورت لزوم ارجاع و پیگیری نماید.
- ۱۵- به مصرف کنندگان روشهای طبیعی پیشگیری از بارداری میزان شکست، نحوه استفاده از این روش (ثبت و اندازه گیری درجه حرارت و بررسی ترشحات واژینال) را آموزش دهد.
- ۱۶- اقدامات انجام شده را در پرونده بهداشتی ثبت نماید.
- ۱۷- شرایط مناسب نگهداری (درجه حرارت، نور، محل مناسب، تاریخ مصرف) و وسایل مختلف پیشگیری از بارداری را رعایت نماید.

(د) خدمات مشاوره ای :

- ۱- کلاسهای ارائه خدمات مشاوره ای قبل از ازدواج را ارائه نماید.
- ۲- مهارت در انجام مشاوره قبل از بارداری ، دوران بارداری ، سپس از بارداری ، مشاوره تنظیم خانواده ، مشاوره دوران بلوغ و یائسگی کسب نماید.
- ۳- در ارائه خدمات مشاوره ای به خانواده های دارای کودک معلول مشارکت کند.
- ۴- در صورت نیاز مراجع را به مراکز مشاوره ای تخصصی ارجاع دهد.

ایام	برنامه روزانه کارآموزی
روز اول	معرفی خود به مسئول و کارمندان مرکز بهداشت
	آشنایی با بخش‌های مختلف مرکز بهداشتی درمانی، تجهیزات، وظایف پرسنل و ...
	معرفی نحوه ارزشیابی و چگونگی تکمیل لوگ بوک
	آشنایی با مقررات و روتین بخش
	تعیین کنفرانس دانشجویان
	توضیح در باره نحوه گرفتن شرح حال طبق نمونه و هماهنگ با روتین درمانگاه
	اخذ یک مورد شرح حال توسط مربی و پذیرش یک بیمار از بدو ورود تا خروج از درمانگاه توسط مربی.

ایام	برنامه روزانه کارآموزی + روز قبل
روز دوم و سوم	دانشجو تحت نظارت مربی به فعالیتهای ذیل اقدام می نماید:
	اخذ یک مورد شرح حال بیمار
	با مادر و کودک ارتباط صحیح برقرار کند.
	اهمیت تغذیه انحصاری، مزايا و روش صحیح شیر دهی، راههای حفظ و تداوم شیر دهی و نشانه های کفایت شیر را به مادر آموزش دهد
	رژیم غذایی مادر شیرده را بررسی و آموزش های لازم را بدهد
	نحوه شروع و تهیه تغذیه تکمیلی کودک و مشکلات مربوط را (در سنین مختلف) به مادر آموزش دهد.
	زمان شروع و نحوه استفاده از مکمل ها (آهن و ویتامین A+D، مولتی ویتامین و...) را به مادر آموزش دهد.

ایام	برنامه روزانه کارآموزی + روزهای قبل
روز چهارم و پنجم	اهمیت پایش رشد کودک و ارتباط رشد با تغذیه و بیماریها را به مادر آموزش دهد.
	معیار های پایش رشد کودک (تغییرات وزن، قد و دور سر) را بررسی و نمودارهای آن را ترسیم و تفسیر نماید.
	و اختلالات رشد کودک را تشخیص و اقدامات لازم (آموزش، ارجاع و پیگیری) را انجام دهد.
	بخچال را از نظر محل قرار گرفتن، دما، تعداد و نحوه چیدن کیسه های یخ (Ice bag)، واکسن ها، شیشه های آب نمک، زمان و نحوه برفک زدایی کنترل کند.
	واکسیناسیون کودک را از نظر فاصله تزریقات قبلی و نوع واکسن مورد نیاز بررسی کند.
	واکسن را با رعایت نکات صحیح (تاریخ مصرف، حفظ زنجیره سرما، انتخاب سرنگ سوزن و محل مناسب، انتخاب و ضد

عفونی کردن محل تزریق) تلقیح نماید.
عوارض واکسن ها و مراقبت های مربوط را به مادر آموزش دهد.
کودکان دچار عوارض واکسیناسیون را ارجاع و پیگیری نماید.

ایام	برنامه روزانه کارآموزی + روزهای قبل
روز ششم و هفتم و هشتم	به مراجع در انتخاب آگاهانه یک روش پیشگیری از بارداری کمک کند. به سؤالات مراجعه در مورد روش پیشگیری از بارداری انتخاب شده، پاسخ مناسب و آموزشهای لازم را بدهد.
	به زنانی که به تازگی زایمان یا سقط داشته اند در مورد مناسب ترین روشهای پیشگیری، نحوه مصرف، تاثیر بر شیردهی و بارداری بعدی آموزشهای لازم را بدهد.
	زنانی را که دچار خونریزی و آمنوره حین مصرف قرص ها شده اند شناسایی کند و اقدامات لازم (آموزش، ارجاع و پیگیری) را انجام دهد.
	عوارض ترکیبات پروژسترونی را در مصرف کنندگان تشخیص و مراقبتهای آموزشهای لازم را ارائه دهد.
	روشهای تزریقی را طبق دستورالعمل مربوطه تزریق نماید.
	آی یودی را طبق دستورالعمل مربوطه جاگذاری نماید و خارج نماید.
	آموزشهای لازم در مورد آی یودی (کنترل نخ، علائم خطر و موارد نیاز به مراجعه فوری، استفاده از روش پیشگیری کمکی و مراجعه بعدی) را به مراجع بدهد.
	مزایا، معایب، نحوه مصرف، روش نگهداری و روشهای اورژانس پیشگیری (EC) را به مصرف کنندگان کاندوم آموزش دهد.
	به مصرف کنندگان روشهای طبیعی پیشگیری از بارداری میزان شکست، نحوه استفاده از این روش (ثبت و اندازه گیری درجه حرارت و بررسی ترشحات واژینال) را آموزش دهد.
	اقدامات انجام شده را در پرونده بهداشتی ثبت نماید.

ایام	برنامه روزانه کارآموزی + روزهای قبل
روز نهم	تقسیم بیماران، تقسیم وظایف. در صورت پذیرش بیمار جدید تمام اقدامات اولیه را انجام دهند (سپردن بیمار جدید به یک دانشجو)
	مهارت در انجام مشاوره قبل از بارداری، دوران بارداری، پس از بارداری، مشاوره تنظیم خانواده، مشاوره دوران بلوغ و یائسگی کسب نماید.
	در صورت نیاز مراجع را به مراکز مشاوره ای تخصصی ارجاع دهد.
	در ارائه خدمات مشاوره ای به خانواده های دارای کودک معلول مشارکت کند.
	ارائه کنفرانس توسط دانشجویان، بحث گروهی در مورد بهداشت مادر کودک و تنظیم خانواده
	تکمیل لوگ بوک دانشجویان و امضا توسط مربی
	ارائه مطالب آموزشی توسط مربی، پرسش و پاسخ، رفع اشکال، جمع بندی مباحث

ایام	برنامه روزانه کارآموزی + روزهای قبل
روز دهم	پرسش و پاسخ از دانشجویان در زمینه سرفصلهای ارائه شده در واحد
	اخذ شرح حال، بررسی وضعیت بیمار، ارزیابی تشخیص های مهم طبق بررسی های روزهای قبل و بر اساس مطالعات خود.
	انجام حداقل یک مورد مشاوره تنظیم خانواده توسط هر دانشجو
	انجام حداقل یک مورد واکسیناسیون و مشاوره در مورد عوارض و مراقبتها توسط هر دانشجو
	انجام حداقل یک مورد کنترل مراقبت پایش رشد کودک توسط هر دانشجو
	تکمیل ارزشیابی دانشجویان و امضا توسط مربی و دادن بازخورد به دانشجو
	پاسخ به سوالات و مشکلات احتمالی دانشجویان و ارائه پیشنهادات برای رفع اشکالات آن ها